

Vräkningar vardag i USA

Stagnerande löner, skenande hyror och ett undermåligt bostadsstöd till fattiga har lett till att en av fem svarta kvinnor i USA någon gång vräkts. En ny amerikansk bok om bostadsmarknaden borde påverka debatten också i Sverige.

Text: Martin Brusewitz | [Prenumerera](#) | Krönika i SocialPolitik nr 2 2016

Då och då ges en bok ut som får sådant genomslag att det finns ett före och ett efter. Tänk *Det andra könet*, *Tyst vår*, *Rädd att flyga*, *The Jungle* och *The New Jim Crow*. Den sistnämnda tar upp USA:s enorma fängelsebefolkning och att oproportionerligt många av dem som sitter inne är svarta.

Nyligen läste jag den nyutgivna boken *Evicted*, en bok om USA:s bostadsproblematik och det stora antalet vräkningar. Om den oproportionerligt höga risken att interneras i fängelse definierar den fattiga svarta mannens samtid gör vräkningarna detsamma för den svarta kvinnans, skriver bokens författare Matthew Desmond.

Sociologen Matthew Desmond bosatte sig i två fattiga bostadsområden, en mestadels vit husvagnscamping i söder och ett svart bostadsområde i norr, i Milwaukee. Han lärde känna och studerade sina grannar, bandspelaren gick varm. Han drevs av svidande minnen från sin egen ungdom när hans familj blev bryskt uppsagda från sin bostad och ville undersöka fenomenet vräkningar.

Hans arbetssätt är etnologens, att bädda in sig i miljön som är föremål för hans intresse. Men han ville även luta sig mot siffror, statistik och tidigare forskning. Till sin förvåning fann han att något sådant i stort sett inte gick att hitta.

När han själv tog fram siffror genom omfattande undersökningar stod det snart klart att en förbisedd epidemi av vräkningar drar över USA. För några årtionden sedan var vräkningar

ovanliga och ledde till protester och uppmärksamhet. I en artikel om en vräkning publicerad i The New York Times på 1930-talet står det att på grund av kallt väder dök enbart 1000 personer upp för att protestera.

I Milwaukee idag finns det cirka 105 000 hyreslägenheter och årligen vräks 16 000 personer. Det är ungefär 40 människor per dag som blir utan hem. Miljontals amerikaner kastas årligen ut ur sina hem och det finns idag flyttfirmor som specialiserat sig på enbart vräkningar. I de omfattande enkäter Desmond lät genomföra svarade en av fem svarta kvinnor att de någon gång vräkts, för vita kvinnor var siffran en av femton. Svarta drabbas i större utsträckning än vita men problemet gäller alla fattiga i USA.

Roten till problemet är stagnerade löner, skenande hyror och ett undermåligt statligt bostadsstöd för dem i nöd. Enbart 25 procent av alla människor som är kvalificerade för bostadsstöd får det. Köerna till "public housing", statligt ägda hus med hyror lägre än marknadsvärde, räknas inte i år utan i årtionden.

Matthew Desmond menar att en faktor som ofta glöms bort i fattigdomsdebatten är utnyttjandet. Hela ekonomier är uppbyggda kring att tjäna pengar på fattiga. "The hood is good" som hyresvärden Sherrena säger i boken och Matthew Desmond visar att hyrorna i de genomskruttiga lägenheterna i fattiga områden inte är mycket billigare än i stadens vackra lägenheter i de fina områdena.

Stadens fattiga befolkning bor inte i skitlägenheter för att de är billiga utan för att de är de enda de kan få. De hus Sherrena äger och som är i sämst skick är också hennes mest vinstdrivande.

Evicted är skriven med ett effektivt och målande språk och är mer som en drabbande roman än en akademisk studie. I boken följer man på nära håll åtta olika familjer och deras hyresvärdar samt flyttfirmor och sheriffer som utför vräkningar. Människorna porträtteras väldigt mänskligt och ärligt, de varken skönmålas eller demoniseras. Boken blev

snabbt en bästsäljare när den gavs ut (i skrivande stund ligger den fortfarande på plats 20 på New York Times bästsäljarlista för facklitteratur) och den har fått lysande recensioner i samtliga större dagstidningar och samhällsmagasin i USA. Medieuppmärksamheten har varit stor.

Det nära berättarsättet, de värdiga och komplexa människoporträtten och de fruktansvärda fakta som Desmond lägger fram utgör en mörk och viktig samtidshistoria. Det som den tydliggör kan inte undvikas av den som vill diskutera eller bekämpa fattigdom i USA. Eller av den som vill öppna en svensk bostadsmarknad för fria marknadskrafter heller för den delen. Det finns ett före och ett efter *Evicted*. Både i USA och Sverige.